

Direktoratet for Kriminalforsorgen
Juridisk kontor
Strandgade 100
1401 København K

KOPI

Gammeltorv 22
DK-1457 København K

Tlf. +45 33 13 25 12
Fax +45 33 13 07 17

www.ombudsmanden.dk
post@ombudsmanden.dk

Personlig henvendelse: 10-14
Telefonisk henvendelse:
Man-tors 9-16, fre 9-15

J.nr. 10-1113-0028 – inspektion af Statsfængslet på Søbysøgård

23 NOV. 2011

Den 16. februar 2011 afgav jeg en opfølgingsrapport om min inspektion den 8. juni 2009 af Statsfængslet på Søbysøgård. I rapporten nævnte jeg at jeg afventede tilbagemelding på enkelte spørgsmål.

J.nr. 2009-1470-628/PH
Bedes oplyst ved henvendelse

Dok.nr. 33

I den anledning har jeg modtaget en udtalelse af 17. maj 2011 med bilag fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, herunder en udtalelse af 23. februar 2011 fra fængslet.

Idet jeg samtidig beklager min sene tilbagemelding, skal jeg herefter meddele følgende:

Ad 5.2.3. Alkohol

Talsmændene oplyste under inspektionen den 8. juni 2009 at de havde klaget til direktoratet over fængslets praksis hvorefter alle indsatte ved tilbagekomst fra udgang skulle have en alkoholpromille på 0,0. Jeg havde bedt fængslet om at underrette mig om direktoratets afgørelse i sagen, og fængslet havde oplyst at fængslet havde modtaget en afgørelse som fængslet efterfølgende supplerende over for direktoratet oplyste rettelig var direktoratets svar på spørgsmålet om hvornår en indsat kan siges at være påvirket. Dette spørgsmål havde været drøftet på et møde den 19. marts 2009 mellem fængslet og direktoratet, og direktoratet vedlagde kopi af et referat (af 21. juli 2009) af dette møde.

Jeg noterede mig at direktoratet i det nævnte referat havde taget stilling til fængslets praksis, og at fængslet herefter havde instrueret personalet om at promiller under 0,5 ikke bør føre til en sanktion medmindre den indsatte adfærd er mistænkelig, eller promillen forventes at stige.

Jeg forstod det oplyste sådan at direktoratet ikke havde svaret talsmændene skriftligt på den klage som de oplyste at de havde indgivet til direktoratet. Jeg bad direktoratet om at oplyse om det var rigtigt forstået. Hvis det var tilfældet, bad jeg desuden direktoratet om at oplyse hvorfor direktoratet ikke havde svaret talsmændene, og om direktoratet nu ville svare dem.

Direktoratet har oplyst at direktoratet ikke ses at have modtaget den omtalte klage fra talsmændene. Direktoratet har kontaktet fængslet der den 30. marts 2011 telefonisk over for direktoratet har oplyst at fængslet heller ikke har set den pågældende klage.

Direktoratet har desuden oplyst at direktoratet i marts måned 2009 af egen drift rejste spørgsmålet om fængslets praksis, og at fængslet som følge heraf ændrede praksis. Direktoratet har henvist til ovennævnte referat af 21. juli 2009 af mødet den 19. marts 2009 mellem fængslet og direktoratet.

Jeg har noteret mig at direktoratet aldrig har modtaget den nævnte klage fra talsmændene, og at fængslet heller ikke har set den. På grund af den tid der nu er gået siden klagen skulle være indgivet til direktoratet, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Ad 7.3. Midlertidig udelukkelse fra fællesskab

Blandt de rapporter som jeg havde modtaget til gennemgang, var rapporter om midlertidig udelukkelse fra fællesskab af indsatte der kom tilbage fra udgang i beruset tilstand. I ingen af tilfældene skete der endelig udelukkelse fra fællesskab.

Som svar på min anmodning om en udtalelse vedrørende dette forhold oplyste fængslet at det er fængslets almindelige praksis at anbringe berusede indsatte i afdeling E som "midlertidigt" udelukket fra fællesskab indtil de er (næsten) upåvirkede af alkohol. Fængslet oplyste også at beruselse ikke i sig selv medfører disciplinærstraf som strafcelle eller udelukkelse fra fællesskab.

Direktoratet henholdt sig til at indsatte der møder påvirket retur fra udgang, almindeligvis "midlertidigt" udelukkes fra fællesskab indtil de er ædru.

I opfølgingsrapporten skrev jeg følgende om dette forhold:

"Jeg har ingen bemærkninger til fængslets og direktoratets opfattelse hvorefter der normalt vil være behov for at udelukke indsatte der kommer tilbage fra udgang i beruset tilstand, fra fællesskab indtil de er (næsten) ædru.

Berusede indsatte i åbne fængsler kan som nævnt efter direktoratets cirkulæreskrivelse nr. 117 af 10. oktober 2003 (kun) udelukkes fra fællesskab hvis betingelserne i straffuldbyrdslovens § 63 er opfyldte. Hvis der er grund til at antage at betingelserne for (endelig) udelukkelse fra fællesskab i denne bestemmelse er opfyldte, kan den indsatte midlertidigt udelukkes fra fællesskab mens spørgsmålet om udelukkelse behandles, jf. straffuldbyrdslovens § 63, stk. 2.

Når en indsat i Statsfængslet på Søbysøgård udelukkes fra fællesskab ved tilbagekomst fra udgang i beruset tilstand, er der ikke tale om at udelukke den indsatte midlertidig mens spørgsmålet om endelig udelukkelse behandles, men indtil den indsatte er (næsten) ædru.

Jeg beder på denne baggrund direktoratet om at oplyse det retlige grundlag for 'midlertidig' udelukkelse af berusede indsatte fra fællesskab."

Direktoratet har indledningsvist for en ordens skyld bemærket at direktoratet har forstået statsfængslets bemærkning om "at beruselse ikke i sig selv medfører disciplinærstraf som strafcelle eller udelukkelse fra fællesskab" sådan "at de nævnte tilfælde i almindelighed ikke vil medføre efterfølgende ikendelse af strafcelle eller udelukkelse fra fællesskab af forebyggende karakter ud over det tidspunkt, hvor den aktuelle beruselse igen er aftaget i en sådan grad, at den pågældende igen er (næsten) ædru".

Direktoratet har endvidere præciseret at den indsatte i tilfælde hvor det lægges til grund at den indsatte er beruset, bør udelukkes fra fællesskab "således at udelukkelsen almindeligvis ophører, når den pågældende igen er (næsten) ædru". Direktoratet har anført at det retlige grundlag for udelukkelse fra fællesskab i sådanne tilfælde typisk vil være straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 1, nr. 3, idet beruselsen udgør en grov utilsadelig adfærd, som er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i fællesskab med andre indsatte.

Jeg har ingen bemærkninger til direktoratets opfattelse hvorefter indsatte der kommer retur fra udgang i beruset tilstand, vil kunne udelukkes fra fællesskab med hjemmel i straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 1, nr. 3. Hvis betingelserne for udelukkelse fra fællesskab efter denne bestemmelse er opfyldte, kan der også ske midlertidig udelukkelse fra fællesskab efter straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 2, "mens spørgsmålet om udelukkelse behandles".

Lige som direktoratet forstår jeg fængslets bemærkning om "at beruselse ikke i sig selv medfører disciplinærstraf som strafcelle eller udelukkelse fra fællesskab" sådan at der normalt ikke senere vil blive truffet afgørelse om strafcelle eller (endelig) udelukkelse fra fællesskab over for indsatte der er (midlertidigt) udelukket fra fællesskab på grund af beruselse, men at denne udelukkelse vil blive bragt til ophør når den pågældende indsatte igen er (næsten) ædru.

Når fængslet udelukker berusede indsatte fra fællesskab indtil de er (næsten) ædru, er der derfor som jeg bemærkede i opfølgingsrapporten, efter min opfattelse ikke tale om en "midlertidig" udelukkelse fra fællesskab efter straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 2, "mens spørgsmålet om udelukkelse behandles". Det er derfor efter min opfattelse også forkert at henvise til straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 2, som hjemmelsgrundlag for udelukkelsen.

Er der derimod tale om at en indsat udelukkes fra fællesskab på grund af beruselse indtil der kan træffes afgørelse af en kompetent person ("mens spørgsmålet om udelukkelse behandles"), vil der være tale om en midlertidig udelukkelse efter straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 2.

Jeg læser direktoratets udtalelse sådan at direktoratet har samme opfattelse.

Jeg går ud fra at fængslet fremover vil behandle denne type sager i overensstemmelse hermed, og jeg foretager mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Ad 7.5. Kompetence

Ifølge standardopsætningen af klientsystemet er det kun ledere der har kompetence til at ophæve en udelukkelse fra fællesskab. Direktoratet havde tilkendegivet over for fængslet at fængslet imidlertid har mulighed for at vælge en anden opsætning, og direktoratet havde bedt fængslet om at overveje hvem der skulle have kompetencen.

Jeg bad fængslet om at oplyse hvad direktoratets tilkendegivelse havde givet anledning til.

Fængslet har oplyst at direktoratets tilkendegivelse ikke har givet fængslet anledning til at uddelegere kompetencen til at ophæve udelukkelse fra fællesskab til andre end ledere – bortset fra de tilfælde hvor udelukkelse er sket i forbindelse med urinprøvetagning. Fængslet vil være opmærksom på om "klientsystemet" skal ændres og har for så vidt angår kompetenceforholdene henvist til de interne regler. jf. nedenfor.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg går ud fra at fængslet med ændring af "klientsystemet" mener at fængslet vil være opmærksom på om den lokale opsætning heri skal ændres. Med denne bemærkning har jeg noteret mig det oplyste.

Fængslet havde oplyst at der var indføjet oplysning om fængslets tilsyn på dette område i den lokale regelsamling. Jeg bad om en kopi eller udskrift af denne tilføjelse.

Jeg har ikke modtaget en sådan kopi eller udskrift af det relevante afsnit i regelsamlingen, men både fængslet og direktoratet har citeret afsnittet om udelukkelse fra fællesskab. Der er dog ikke fuldstændig overensstemmelse mellem direktoratets og fængslets citater. I direktoratets citat der ifølge direktoratet indeholder den formulering som afsnittet fremover vil have, og som direktoratet samtidig har henholdt sig hertil, er anført følgende:

"C. Udelukkelse fra fællesskab, herunder midlertidig udelukkelse

Udelukkelse fra fællesskab og foreløbig udelukkelse fra fællesskab er reguleret i strfb's § 63.

Justitsministeren har med hjemmel i lovens § 63 stk. 8 udstedt en bekendtgørelse med nærmere regler om udelukkelse fra fællesskab og anbringelse i observationscelle.

Hvem har kompetencen:

Ifølge straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 1, træffes beslutning om udelukkelse fra fællesskab af institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil.

Ifølge lovens § 63, stk. 2, kan institutionen midlertidigt udelukke en indsat fra fællesskab, mens spørgsmålet om udelukkelse behandles, såfremt der er grund til at antage, at betingelserne for udelukkelse er opfyldt.

Følgende delegation besluttet herved:

- Personale- og sikkerhedskonsulenten, afdelingsleder og overvagtimester kan træffe afgørelse om (midlertidig) udelukkelse fra fællesskab.
- Hvis hverken inspektør, personale- og sikkerhedskonsulenten, afdelingsleder eller overvagtimester er til stede, og hvis afgørelse ikke kan afvente telefonisk forelæggelse for vagthavende, kan afgørelse om midlertidig udelukkelse træffes af det tilstedeværende personale. Vagthavende skal snarest muligt underrettes.
- I forbindelse med afgivelse af urinprøve kan fængselsbetjente ligeledes træffe afgørelse om udelukkelse fra fællesskab.

Ophør af (midlertidig) udelukkelse fra fællesskab

- Personale- og sikkerhedskonsulenten, afdelingsleder og overvagtimester kan træffe afgørelse om ophør af udelukkelse fra fællesskab.
- Er afgørelsen om udelukkelse fra fællesskab truffet i forbindelse med afgivelse af urinprøve, kan fængselsbetjente udtage indsatte af denne udelukkelse. Se eventuelt Regelsamling Afsnit: A-09-01-7, om urinprøve og alkotest.

Hvem har og skal føre tilsyn med udelukkelse

- Inspektøren eller dennes stedfortræder.
- Tilsynshavende skal på førstkommande hverdag have oplysning om udelukkelse fra fællesskab. Det være sig såvel anbragte i isolationsafdelingen, som på egen stue.
- Tilsynshavende afholder sammen med afdelingsledelsen/personale- og sikkerhedskonsulenten ugentligt møde, vurderende evt. forlængelser af udelukkelse fra fællesskab. Her drøftes især forlængelser ud over 14 dage."

Indholdsmæssigt adskiller fængslets citat sig fra direktoratets derved at der i 1. afsnit under overskriften "Hvem har kompetencen" og i sidste afsnit under "Følgende delegation besluttet herved" er indføjjet "midlertidig" foran udelukkelse fra fællesskab. Desuden findes 2. afsnit under "Hvem har kompetencen" ikke i fængslets udtalelse.

Jeg går ud fra at afsnittet i den interne regelsamling er ændret efter drøftelse mellem direktoratet og fængslet til den formulering der fremgår af direktoratets udtalelse. Med denne bemærkning har jeg noteret mig det oplyste.

Opfølgning

Jeg betragter herefter sagen om min inspektion den 8. juni 2009 af Statsfængslet på Søbysøgård som afsluttet.

Underretning

Dette brev sendes til Statsfængslet på Søbysøgård og Direktoratet for Kriminalforsorgen. Til fængslet vedlægger jeg en kopi som jeg beder fængslet om at gøre tilgængelig for de indsatte i fængslet. Jeg har desuden sendt en kopi af brevet til Folketingets Retsudvalg.

Med venlig hilsen

Lennart Frandsen
Inspektionschef